

**Specimen medicum inaugurale de doloribus in partu silentibus : variisque
eos excitandi modis ... / submittet Carolus Fridericus Augustus Bilfinger.**

Contributors

Bilfinger, Karl Friedrich.
Alefeld, Georg Ludwig, 1732-1774.
Justus Liebig-Universität Giessen.

Publication/Creation

Gissae (Giessen)] : Apud Joannem Jacobum Braun, Acad. Typogr, [1770]

Persistent URL

<https://wellcomecollection.org/works/anpqz5n>

License and attribution

This work has been identified as being free of known restrictions under copyright law, including all related and neighbouring rights and is being made available under the Creative Commons, Public Domain Mark.

You can copy, modify, distribute and perform the work, even for commercial purposes, without asking permission.

SPECIMEN MEDICVM INAUGVRALE

DE

**DOLORIBVS IN PARTV
SILENTIBVS**

VARIISQVE EOS EXCITANDI MODIS

QVOD

PRAESIDE

GEORGIO LVDOVICO ALEFELD

PHIL. ET MED. D. ET P. P. O.

ACAD. H. A. RECTORE

**PRO IMPETRANDIS SVMMIS IN MEDICINA
HONORIBVS**

D. XXXI. MAII. ANN. CIOIDCCLXX

*PUBLICAE PROCERVVM ACADEMIAE CENSVRAE
SVBMITTET*

**CAROLVS FRIDERICVS AVGVSTVS
BILFINGER**

BVTISBACENSIS.

G I S S A E,

APVD IOANNEM IACOBVM BRAVN, ACAD. TYPOGR.

SPECIMEN MEDICINAE ANATOMICA

DE

DOLORIBUS IN PARTIBUS

SILENTIIS

VARIISQUE EOS EXCITANDI MODIS

QVOD

PRÆFATIO

GEORGIO LUDOVICO ALFELD

PHIL. ET MED. D. ET R. P. G.

ACAD. M. A. RECTOR

PRO IMPETRANDO SVMMIS IN MEDICINA

HONORIBVS

D. XXXI. ANNI MDCCCXXXI

PUBLICAE PROCESSIONIS CAUSAM

SVMMITTE

CAROLVS FRIDERICVS AVGVSTVS

RILFINGER

SVBSCIPENSIS

QVOD

JOHANNES LACOVVS BRAUN ACD. THOR.

§. I.

Quamvis variae prostant historiae puerperi-
rii absque doloribus, vti videtur, abso-
luti, quorsum spectant exempla foetuum
ex matre *ignara, stupida & sopita, immo-
bili, apoplectica, epileptica* α), imo *mor-
tua* β) in lucem editorum: tamen constans semper
manet effatum diuinum, vt mulier cum doloribus
pariat, quibus absentibus partum difficiliorem, imo
difficillimum esse, quotidiana edocemur experientia.
Dubio igitur omni caret, dolores ad feliciter eniten-
dum partum absolute requiri, & his absentibus,
foetum naturae viribus, nisi praecipuae concurrant
circumstantiae, in lucem edi non posse. De deficien-
tibus igitur in partu doloribus acturi eum seruabi-

mus ordinem, vt primo originem horum puerperarum dolorum paucissimis tantum ostendamus, deinde causam inuestigemus, cur quandoque deficient, & denique monstremus, quomodo arte excitandi sint.

α) Historiae huc pertinentes citantur ab Ill. de HALLER *Elem. Physiol. Tom. VIII. P. I. pag. 420. & Not. ad Prael. BOERHAVII Tom. V. P. II. p. m. 22. seqq.*

β) Foetus ex matre mortua natos esse, variis exemplis probat FRANCKENAV *Satyr. med. IV. pag. m. 81.*

§. II.

Dolores, siue, quod idem nobis est, nisus ad partum in constrictione vehementiori vteri contenta fortiter expellente consistere, nemo facile negabit, qui semel tantum manum in parturientis feminae vterum immisit; vnde vero violenta haec vteri constrictione originem trahat, de eo variae fouentur sententiae. Vt rem paucis expediamus, missis aliorum opinionibus, quid nos sentiamus, tribus tantum verbis declarabimus. Foetus nimirum sensim sensimque crescens, gravior redditur, liquorique amnii innatans magis matricis orificio vel capite vel alia corporis sui parte innititur, idque premendo leniter & successiue expandit; quo fit, vt vteri pars inferior eum in locum cedat, vbi minor est resistentia, quae in parte vaginae superiori deprehenditur. Haecce segmenti inferioris vteri expansio in ipsa matrice varias

rias producit mutationes. Primo enim hacce pressione inferior vteri portio, partim in vagina pendula, debilitatur, humorum in hanc partem influxus impeditur, tenuior redditur & irritabilitas eius immittitur; quo accidit, vt quoque resistentia hicce locorum minor euadat, ac hoc matricis segmentum minus contrahatur, magisque cedat: vnde deinde euenit, vt, descendente parte inferiori matricis, huius cauum amplius reddatur, spatiumque quoddam vacuum in fundi regione oriatur, vterus autem tanquam corpus elasticum, fibrisque simul carnis α) praeditum, resistentia imminuta, sese contrahat, vsque dum aequilibrium fuerit restitutum. Hoc vero facto hic iterum quiescit, atque haec scena toties luditur, quoties dictae orificii vterini mutationes matricem ad hanc actionem disponunt. Accedit adhuc, vterum fibris muscularibus quam plurimis intertextum irritabilitate sua gaudere, eundemque a mole aquarum ac infantis, huiusque motibus ad constrictiones stimulari β). Diaphragmatis atque musculorum abdominalium actiones simul iuuare hos vterinis, attamen istas ab his excitari, nulli dubitamus γ).

α) Iure miratur Cel. GEHLERVS *Diff. De Vtero secundinas expellente* S. I. §. 2. pag. 6. a quo non dissentit Cel. MORGENBESSER *Diff. de Foetus non vitalis partu dividendo* §. 3. pag. 6. illustrem BOERHAVIUM fibras musculosas in vtero negasse, quas tamen alii anatomici

non semel obseruarunt. Nec cum BOERHAVIO *Inst. med.* §. 663. elasticitas negari potest. vid. GEHLERVS l. c. §. 5. vbi & simul irritabilitas vteri probatur. MORGENBESSER l. c. §. IV. ANGERMANN *Diff. de Conatum pariendi regimine* sub praesidio Cel. BOSII hab. §. 3.

β) Optime hunc mechanismum descripsit b. ROEDERERVS *Elem. art. obstetr. ed. II. Cap. V.* quem quodammodo secuti sumus.

γ) Consentit nobiscum Cel. ANGERMANN *Diff. cit.* §. 6. pag. 14.

§. III.

Ex modo dictis haud difficile erit iudicare, quotuplici modo nisus ad partum sisti queant. Siue enim nimia foetui exituro opponatur resistantia, siue vterus ad constrictiones plane ineptus sit: in utroque casu dolores ad partum vel minus efficaces erunt, vel plane filebunt. Prior si subest causa, aut deest proportio inter foetum exiturum & vias quas transgredi debet, aut situs peruersus foetus hunc ad obstaculum quoddam exitum prohibens dirigit, aut membranae foetum ambientes nimis robustae rumpique nesciae vltiorem progressum retardant, aut denique aquarum parturitionis praematurus effluxus impedimento est, quo minus pusillus ex ergastulo suo libere prodire valeat. Secunda causa vel in ipso vtero latet, vel in toto parturientis corpore quaerenda est.

Vte-

Vterus enim minus irritabilis, fere insensibilis, minusque elasticus, aut nimium quoque tensus ad constrictiones tales minus idoneus est. Si vitium quoddam in toto parturientis corpore deprehenditur, & hoc quoque ad vterum redundare valet. Sed de omnibus hisce iam speciatim agendum nobis erit.

§. IV.

Inter causas dolores ad partum supprimentes primo mentionem fecimus proportionis inter foetum pelvisque aperturam, quam transmigrare iste debet, deficientis, qua praesente paruulus ex matris antro excludendus vel in margine superiori, vel in ipsa cauitate pelvis haerens naturae viribus vltius protrudi nequit, ita, vt per plurium dierum spatium eodem in loco haereat. Quam primum vero non vltius prouehitur pusillus, nifus quoque vteri deficere incipiunt, & eam quidem inprimis ob causam, quia non cedente foetu nullum plane in vtero generatur spatium vacuum, quorsum hicce, qui tunc temporis embryonem vndique arctissime circumdat, se se contrahere possit. Constans ideo obseruatio est, & omnibus quoque ad partum propitia Lucina absoluendum apparentibus, tamen, aut foetu nimis magno, aut pelui nimis angusta existentibus, dolores ad partum necessarios tandem filere, partumque non nisi difficillime absolui.

§. V.

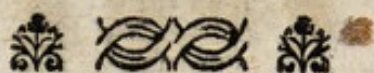

§. V.

Idem quod proportio inter foetum pelvisque aperturas peccans efficit, idem quoque expectandum erit, si foetus peruerse situs est, & eadem erit conditio, siue embryo in vtero male collocatus sit, siue vterus ipse situm suum naturalem derelinquens contentum simul infantem in obliquum secum trahat situm. Quicquid horum sit, semper foetus incipientibus vteri moliminibus expultricibus non secundum pelvis axin promouetur, sed potius ad pelvis margines, aut, infelici quandoque fato ad vteri segmentum inferius, quod pelvis apertura superiori elatius est, ita apprimitur, vt vel cedere nequeat, vel vterus rumpatur α). Prius si accidit, eadem ratio, quam §. pr. declarauimus, subest, quo minus matricis constrictiones continuari queant, resistentia enim actionem superat, hancque plane inefficacem reddit β). De altero casu sermonem hic facere locus non est.

α) Foetu ad exitum minus apte disposito, vterum rumpi, praeter alias obseruationes, ex ea, quam narrauit BEHLING *Medit. super casum rupti in partu vteri*, sat clare constat.

β) Hoc ita euenire, quoque colligere licet ex variis obseruationibus, imprimis PLATERI, qui in historia apud SPACHIVM *Lib. Gynaec. reperiunda de partu a muliere exempto matre superstite* narrat de muliere, quae per octiduum pariendi conatibus vexata tamen non peperit, cuique illo tempore exacto, *cessantibus doloribus*, diu postea foetus in regione vmbilici ex tumo-

tumore quodam ibi orto extractus est. Simile exemplum extat in VALENTINI *Chirurgia medica* pag. m. 399. seqq.

§. VI.

Vti omnia, quae embryonis ex vtero itineri obicem ponunt, dolores minuunt, aut plane tollunt: ita & membranae foetum ambientes hoc praestare valent. Optimam quidem partus speciem eam esse, si embryo membranis suis adhuc inuolutus, siue integrum ouum, paritur, plurimi asserunt obstetricantes α), ideoque nimia chorii amniique tenacitas vix & ne vix quidem causis partus difficilioris adnumerari solet; imo & STUARTVS β) uunquam partum ob membranas nimis robustas retardari, horumque robore potius faciliorem reddi, autumat. Verum membranas hasce quandoque, quamuis rarius hoc fieri lubentissime concedamus, tenaciores esse, nec, quantum requiritur, dilatari posse, experientia docemur, hacque nimia resistantia vltiorem foetus progressum impediri, doloresque hunc promouentes sisti γ), ex antea dictis per se patet.

α) Sufficiat, hic nominasse b. ROEDERERVM *Elem. art. obst. ed. sec.* §. 186. THEBESIVM in *arte obstetr.* vernacula lingua conscripta §. & ibi allegatum de la MOTTE.

β) *Diss. Sist. secundinas salutiferas aequae ac nociuas* Cap. II. §. 15. pag. 60.

γ) Conf. ANGERMANN *l. c.* §. 12. pag. 28. & autores ibi alleg.

§. VII.

Quae nimium membranarum robur damna parit, eadem quoque parturientibus detrimenta pertimescenda sunt, si, velamentis hisce nimis cito laceratis, aquae parturitionis praemature profunduntur. Praematurus hicce liquoris amnii effluxus imprimis oritur, si fetus oblique situs est, aut membranae nimis tenues sunt, aut tandem hae obstetricantis manibus improvidis rumpuntur. Quocumque modo hoc fiat, semper dolores languescere α), tandemque filere observabimus. Peruersum foetus situm vteri hos motus infringere atque diuinuere, superius §. V. iam indicatum est, de detrimento vero a praematura membranarum ruptura, hancque sequente aquarum profusione timendo praeter alios dubitat Cel. STUART β). Sed iam mittamus rationes ab hoc allatas, & hoc saltem moneamus, aquas has membranis suis adhuc inclusas foetui exituro vias parare, & his praemature profusis caput infantis per vias nimia adhuc angustia laborantes migrans non nisi difficillime resistantiam sibi obuiam superare, vnde & per hunc fortiolem sinus muliebris renisum vteri molimina debilitantur, & quandoque plane tolluntur γ)

a) THEBESIVS l. c. §. 179.

β) l. c. pag. 61.

γ) Consentiant nobiscum *Celeb.* ROEDERER l. c. & Cel. ANGERMANN l. c. quamvis vterque aliam dolorum silentium causam agnoscat.

§. VIII.

Non autem semper obstaculum quoddam foetus ex carceribus maternis iter impediens causa dolorum silentium existit, sed & in ipso vtero nonnunquam fomes huius mali latet. Irritabilitatem vterum ad hanc actionem disponere, supra iam monuimus, & ista deficiente, hanc quoque matricis contractionem debiliorem esse, nobis quoque non monentibus, quilibet facile perspiciet. Dari vero feminas, quarum irritabilitas quam maxime hebes est, non vna confirmat observatio.

a) Comprobat hoc observatio PLATERI, quae apud SPACHIVM tertia est.

§. IX.

Pertinent quoque huc morbi vterini irritabilitatem huius partis tollentes, aut constrictiones ad rite expellenda contenta necessarias impediennes. Indurationes, scirrhus, carcinomata, inflammationesque iam fere fileamus, & hoc tantum moneamus, his morbis praesentibus vteri actionem quam maxime

infringi, vnde & in hoc ancipiti rerum statu non solum dolores ad partum enitendum efficaces filere solent, sed &, inflammato, ac imprimis sphacelo incipiente correpto utero, tam mephitis ex genitalibus spirans, quam abdominis tumida eleuatio triste praesagium annunciant.

§. X.

Haud raro quoque accidit, vt, vitio quodam in toto matris corpore latente, vteri actio per hoc deprauetur, & primo huc referendam esse puerperae imbecillitatem putamus. Quamuis enim Cel. ROEDERVS ^{a)} *imbecillitatem matris, si quoad reliqua partus est facilis, partum non retardare, asserat; tamen paulo post eum excipit casum, quo vires feminae, etiam sub reliquis partus circumstantiis exoptatis, adeo sunt fractae, vt ipsi dolores cessent. Hoc in corpore summe debilitato fieri, saepius maximo parturientium detrimento probatur, si vteri haemorrhagia largior partum antecedit, quo casu profuso omni fere latice vitali vteri nisus tandem languescere ac denique filere solent ^{β)}, imo constans fere est observatio, eas feminas, quas obstetricum vulgus nimis mature, ac imprimis spuriiis tantum praesentibus doloribus, ad labores cogit, laborioso ac difficili partu prolem suam edere.*

^{a)} *Elem. art. obst. §. 237.*

^{β)} Vid.

β) Vid. ROEDERER l. c. §. 681. ε) & MAURICEAU *Traité des Maladies des Femmes grosses* L. I. Chap. XXI. p. m. 161. ANGERMANN l. c.

§. XI.

Eundem effectum, quem nimia vasorum sanguiferorum exinanitio in vtero parturientium producit, nimia quoque sanguinis abundantia procreare valet, quamvis ex hac, tanquam ex causa priori directe opposita, contrarius sperari queat effectus. Sed vteri parenchyma ubicunque vasis sanguiferis intertextum, his cruore turgidis, mirum in modum intumescit, & fibris eius maiorem in modum per purpuram vitalem expansis, non potest non, debilitari suamque vim elasticam amittere. Fibra enim nostri corporis ultra spaeram actiuitatis suae tensa robur suum amittit. Quid igitur mirum est? praesente plethora vterum suo fungi non posse officio. Idem vero effectus expectandus erit, siue vniuersalis adsit plethora, siue particularis ad foetus habitaculum impetum faciens.

§. XII.

Foetum nimis debilem aut plane mortuum partum retardare, nifusque vteri non debite excitare, prisca iam est opinio, huicque procul dubio addictus Cl. MITTELHAEVSERVS, dolores in partu silentes signum foetus mortui praebere, non vna vice asseueravit *). Negare quidem

nolumus, mortuum embryonem quandoque difficilius viuo eniti; attamen & eundem quam facillime in lucem edi, quotidiana nos docet experientia, & nostris temporibus iam inter omnes constat, partum minime per foetus actionem adiuvare, nec dolores, in partu quoque difficiliori infantis mortui, filere; vnde concludimus hanc causam nullam esse.

α) *Practische Abhandlung vom accouchiren* pag. 119. & 155.

§. XIII.

Causis, quae facultatem matricis expultrices minuunt, aut plane tollunt, bene perspectis haud difficile erit, media, quibus hi nifus excitari possunt, inuenire. Resistentia enim nimia si opponitur paruulo ex ergastulo suo exituro, haec omni, qua potest, opera remouenda est. Nulla igitur si inter foetum & peluis aperturas adest proportio, haec procuranda erit. In parte superiori peluim dilatari posse, vix vnquam persuademur, & embryone in hac parte haerente, nullum aliud auxilium superesse, quam id, quod ex partis praeuiae compressione, aut eiusdem diminutione expectandum est. Compressioni partis praeuiae mirum in modum inferuiunt varia ista forcipum genera nulli obstetricantium nostri aevi ignota, moli capitis imprimis comprimendae aptissima, & absque omni infantis detrimento.

mento aut periculo, maximo cum fructu, adhibenda. Non solum facta horum ferramentorum ope pressione proportio, quae antea deerat, conciliatur, sed & leni & prouida tractione foetus vltior progressus quodammodo promouetur, doloresque qui iam plane euanuerant, de nouo oriuntur α).

α) Partum quodammodo promotum novos excitare dolores iam notauit MITTELHAEVSE *l. c. pag. 41.*

§. XIV.

Sed hanc encheiresin non semper sufficere, nec quolibet praesente statu, imprimis in perfecta capitis paragomphosi, satis tuto adhiberi posse, iam monuit Cel. ROEDERER α), ideoque hic, rebus in anticipi hoc statu constitutis, capitis diminutionem perforatorii ope instituendam suadet. Et certe, si capitis compressio fieri nequit, nullum certe remedium ad excitandos dolores efficacius est, quam si istius volumen imminuitur.

α) *Diff. De non damnando usu perforatorii in paragomphosi ob capitis molem §. 7. p. 11. & Epicr. ad obs. II. nr. 2.*

§. XV.

Aliter longe res se habet, si in inferiori peluis apertura foetus haeret, quippe quae arte amplior reddi potest. Coccygis enim os mobile in partu naturali impedimento quidem non est; interdum tamen
gra-

gravius huius offis obstaculum fit, arte superandum α).
 Hoc si accidit, manuali operatione hocce os leniter
 reprimendum, inferiorque coniugata amplianda est.
 Obstante forsitan quoque sinu; huius dilatatione ac
 perinaei repressione infanti via paratur, & hac ope-
 ratione dolores silentes resuscitari, testis est saepe
 iam laudatus ROEDERER β).

α) ROEDERER *Elem. art. obst.* §. 31. seq.

β) *De partu laborioso Obs.* 15. pag. 62.

§. XVI.

Si inique situs est infans, nulla alia ratione suc-
 curri potest, quam si paruulus in axin pelvis duci-
 tur, situsque hinc naturalis eidem conciliatur, id
 quod vel manuum ope vel recte ROONHVSIANO
 vel quoque alterutro brachio forcipis anglicanae fie-
 ri potest. Hoc bene succedente, foetusque capite
 feliciter in pelvis aperturam deducto cito citius do-
 lores recrudesce incipiunt, contentaque efficaciter
 ulterius protrudunt. Saepe vero, proh dolor, hic
 labor obstetricantis inanis est, ut nullum superfit
 auxilium, versione infantis excepta, ad quam pera-
 gendam nisuum adiumento carere possumus, quo
 operatio magis impeditur, difficiliorque redditur,
 quam secundatur. Hac vero frustra tentata, ad
 ferramenta scindentia, partemque praeuiam mino-
 rem reddentia confugiendum erit.

§. XVII.

§. XVII.

Quamuis rarius accidat, vt membranarum robur nimium foetus vltiorem progressum remoretur; tamen hoc nonnunquam fieri, experientia edocti sumus. Quomodo vero in hoc casu & matris & prolis saluti consulendum sit, haud difficile erit iudicare. Membranae nimirum rumpendae sunt, vt humori contento liberior effluxus, vteroque spatium, quorsum sese constringere queat, paretur, quo peracto, dolores languentes statim recrudesce-
re, ex ROEDERERI α) obseruatione elucescit. Solis digitorum apicibus, validioribusque vnguium ad vesicam amnii liquore repletam adactione saepissime quidem velamenta haec dilacerari possunt; sed accidit quoque haud semel, vt nimium sacci huius membranacei robur manuum actionem eludat, vnde & quandoque ad instrumenta confugiendum est. Excogitauit ad hunc scopum Celeberrimus, dum viueret, Argentoratensium obstetricans D. D. FRIEDIUS acum vagina inclusam ac elatere praeditam, cuius ope chorii amniique membrana ita perforari potest; vt nullum inde parturienti periculum metuendum sit.

α) *De Partu laborioso Obs. 15. pag. 62. idem comprobatur*
SOMMER *De Partu laborioso Obs. sel. Obs. I. pag. 2.*

β) Membranarum foetum inuoluentium nimium robur
quandoque non, nisi instrumentorum ope, superari
C posse,

posse, observatione sequenti edocti sumus. Femina quaedam plurimum iam liberorum mater, rustica ac satis robusta laboribus ad partum corripiebatur, & profusis aquis totum foetus brachium procidebat. Partu huius infantis versionis ope feliciter finito statim, alterum adhuc foetum in vtero latere, exploratio docebat, qua simul constabat, secundum hunc infantem pedibus praeuiis exitum quaerere. Obstetricans praesens de rumpendis membranis eo magis cogitabat, quia nifus primo debiliores tandem plane filere incipiebant. Sed omni adhibita opera solis digitis velamenta haec dilacerari non poterant, ideoque adhibita acu *Friediana* saccus hicce perforabatur, quo facto non solum aquae cum impetu quodam profundebantur, sed &, foetu pedibus attracto, sequente vnica fortiori vteri constrictione cito citius partus absoluebatur.

§. XVIII.

Aliter longe res tractanda erit, si praemature parturitionis aquae excernuntur, quo facto, non tam siccitas partium, quam earundem nimia angustia foetui exituro resistit. Nullum ideo hic efficacius erit remedium, blanda atque lenta sinus externi dilatatione, manuum pinguedine quadam inunctarum ope peragenda, &, si perinaeum forsitan resisteret, modesta huius repressione, prudentique tandem expectatione. Si autem neque tenuitas membranarum, neque obstetricis imprudentia accusari potest,

est,

est, sed situs potius infantis obliquus vteri actiones potissimum in membranas aquis expansas dirigit, harumque rupturam promouet; tunc neque sinus dilatatio, neque perinaei repressio sufficiunt; sed peruersi huius situs emendatio secundum artis regulas tentanda erit.

§. XIX.

Si vero nullum obstaculum infantis in lucem edendi iter impedit, & sola vteri inertia, quo minus partus rite succedat, accusanda est: tunc potissimum eo allaborandum est, vt, facta in matrice irritatione, haec ad reiteratas contractiones stimuletur. Deficientes has contractiones vario modo excitare solent medici, partim medicamenta, partim vero manuum opem admouentes. Inter medicamenta dolores excitantia atque augentia primo loco memoranda sunt pharmaca, vti nominari solent, pellentia, siue emmenagoga fortius stimulantia, sanguinisque orgasmum excitantia. Quamuis negari nequeat, huiusmodi remedia, quorum catalogum hic recensere superfluum foret, vti in toto corpore, ita & in vtero singulari stimulo agere: tamen fere omnes, qui parturientibus assistere solent, vnanimiter fatentur, huiusmodi medicamenta sanguinis humorumque omnium aestum nimium augentia haud raro non solum nullam

plane ferre opem fed & ad alios morbos, ac imprimis haemorrhagias, inflammationes, purpuramque disponere α) ideoque & DIONIS β) vina calidiora, quibus parturientes viribus suis, doloribusque excitandis consulere saepe student, adstantibus potius, quam parturientibus conuenire, non inepte certe iudicat.

α) Remedia, sic dicta, pellentia plus damni, quam emolumenti afferre, & argumentis, & exemplis probarunt Clar. MORGENBESSER *l. c.* pag. 133. 138. & STORCHIVS *von Weiber - Kranckheiten Vol. V. pag. 539.*

β) *Traité Gen. des Accouchem L. III. C. III. pag. 209.*

§. XX.

Alii, enematis & imprimis acrioribus stimulantibus optime parturientibus succurri posse, MAURICELLI praecepta sequentes iudicant. DIONISIVS α) quidem vti fere semper solet, MAURICELLO contradicit; ast argumentis certe minus ponderosis utitur. Enemata in intestinum rectum iniecta, ad vterum non venire, huncque immediate laceffere non posse, dubio quidem omni caret, sed haec, imprimis si acriora sunt, intestinis stimulum quendam imprimere, huncque praeternaturalem motum, neruorum consensu, vtero, tanquam parti viciniori, communicari posse, non facile negabitur, & hanc
ob

ob causam quoque Clar. D. SCHAEFFERVS β) fumi tabaci in rectum intestinum inflati efficaciam, tanquam optimum ad excitandos dolores ad partum remedium, laudat. Sed quamuis omnis ingrata in corpore humano excitata perceptio dolores ad partum inuitare queat γ); tamen in consultum ducimus, hos aliarum partium stimulo producere, cum iis excitandis solius vteri irritatio manuum ope facta sufficiat. Hanc enim matricem ad constrictiones disponere quilibet facile docebitur, qui versionis operatione occupatus manum in vtero degentem, huiusque latera tangentem, validissime hisce nisibus compressam & summo opere dolentem iterum extraxit, quique simul expertus est, quamlibet manus in vterum insertionem hunc ad novos stimulare nisus, operationes quasuis, in huius cauo peragendas, impediunt. Ex dictis hinc concludimus, blandam orificii vterini ope digitorum institutam irritationem optimum in hoc casu esse remedium dolores excitans δ). Quo modo vero morbis vterinis §. IX. indicatis medendum sit, disquirere, a scopo nostro plane alienum est.

α) l. all. L. III. pag. 207.

β) *Vom Gebrauch und Nutzen des Tabacksvauch - Clysters*, Ratisb. 1766. pag. 47.

γ) Conf. THEBESIVS l. c. §. 168. pag. 128. STORCH l. a. p. 427.

8) Dolores filentes irritatione vteri excitari, testis est MITTELHAEVSEVS *l. a. pag. 73.* PLATNER *Inst. Chir.* §. 1438.

§. XXI.

Vniversali parturientis debilitati optime succurritur & nutrimentis & pharmacis analepticis, vires corporis reficientibus, quorsum imprimis iuscula carni ac gelatinae, nec minus vina generosiora, parca tamen quantitate propinata, pertinent. Si vero vteri haemorrhagia, vti saepe fieri solet, summae debilitatis causa existit, tunc optimum & praesentissimum solatium in matricis euacuatione quaerendum erit; nisi quis remedium a Gallo quodam propositum, & a b. PLATNERO *a)* quodammodo approbatum experiri vellet. Suadetur ab his, vt inserto in os vteri digito illud paulatim dilatetur, & hoc modo vterus ad sui contractionem irritetur, quo facto, vasa sanguinem fundentia angustantur, claudunturque. Quo vero melius vterus sese in angustius spatium contrahere queat, haud ineptum censetur, velamenta dilacerare, aquisque contentis liberum concedere effluxum. Inficias quidem ire nolumus, hoc modo dolores ad partum excitari, pusilli-que ex antro materno progressum promoueri posse: attamen & praematurus aquarum parturitionis effluxus & nimia sanguinis profusio, hancque sequens vix reparanda parturientis debilitas vteri citiorem eua-

euacuationem requirunt, & vix tantum concedunt temporis, quantum ad nifuum excitationem requiritur, ideoque nullum nobis, verfione infantis, praestantius effe videtur remedium. Si vero fpuriis nimium vexata doloribus parturiens vires fuas amiffit, non nifi antifpafmodicis, & imprimis lenioribus opiatif dimicandum erit, quippe quibus remediis non folum irregulares ifti motus fedantur, fed & aegrotanti quies conciliatur β)

α) l. c. §. 1438.

β) ROEDERER *Elem. art. obft.* §. 331. & 336. Opiata vovo iam dudum a medicis ad excitandos dolores ad partum adhibita effe, patet ex b. SCHVLZII *Diff. de medicamentis opiatif officinalibus*, §. 17. p. 19.

§. XXII.

Plethorae praefenti, fiue vniuerfalis fit, fiue particularis ad vterum conuerfa, efficacius opponi nequit remedium, phlebotomia, quippe qua, fanguinis quantitate imminuta, vteri vafa antea cruore turgida humore nunc contento priuantur, fibrisque carneis locus, quo fefe constringere poffunt, conceditur. Haec autem fanguinis miffio tam in brachio, quam in pede eadem cum euphoria inftitui potef, modo iufta cruoris quantitas ex corpore eliminetur. STORCHIVS α) quidem venae fectionem in brachio fufceptam puerperis noxiam iudicat, dolores, putans,

tans, sanguinis ad vterum congestionem excitari, facta vero per venae in brachio apertionem reuulsione istos fisti, ideoque sanguinem potius in pede mittendum esse, suadet. Sed ratio haec nulla est, dum sanguinis abundantia in vtero dolores potius sopit, quam excitat. Vsum autem venaesectionis in puerperio feminis quam maxime salutarem esse, tam veteres, quam recentioris aevi medici bene perspexerunt. β)

α) l. a pag. 231. seq.

β) HIPPOCRATES *De Morb. Mul. Libr. I. §. 103. Ed. Lind. Tom. II. pag. 495.* ANGERMANN l. all. §. 10. MORGENBESSER l. a. pag. 30.

F I N I S.

